

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені М.П. ДРАГОМАНОВА**

СКОПИЧ АЛЛА ВОЛОДИМИРІВНА

УДК 378.6:37.016:[786.2:159.947.5](043.3)

**ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ СУЧАСНОЇ
ФОРТЕПІАННОЇ МУЗИКИ В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ**

13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2015

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова, Міністерство освіти і науки України, м. Київ

Науковий керівник:

доктор педагогічних наук, професор
ЩОЛОКОВА Ольга Пилипівна,
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова, Інститут мистецтв,
завідувач кафедри фортепіанного
виконавства і художньої культури.

Офіційні опоненти:

доктор педагогічних наук, професор
РОСТОВСЬКИЙ Олександр Якович,
Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя, завідувач кафедри
музичної педагогіки і хореографії.

кандидат педагогічних наук, доцент
БІЛОВА Наталія Костянтинівна
Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського,
декан факультету музичної та хореографічної освіти.

Захист відбудеться 12 листопада 2015 р. о 14.00 год. на засіданні спеціальної вченої ради Д 26.053.08 у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9

Автореферат розісланий 9 жовтня 2015 р.

Вчений секретар
спеціальної вченої ради

Л.І. Паньків

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Глибокі перетворення різних сфер суспільного життя в Україні зумовили необхідність модернізації національної системи вищої педагогічної освіти. Нова освітня парадигма на засадах демократизації і гуманізації передбачає створення умов для духовного розвитку особистості, формування її творчих здібностей і фахових компетентностей. Реалізувати ці стратегічні завдання можливо тільки через удосконалення навчально-виховного процесу та використання новітніх освітніх технологій.

У зв'язку з цим перед музичною педагогікою постає багато проблем, серед яких найактуальнішою є проблема формування у майбутніх учителів мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики.

Необхідно зазначити, що проблема мотивації навчання у тих чи інших аспектах ставилась у науковій літературі як у загальнотеоретичному, так і конкретно музично-педагогічному аспектах. Цим пояснюється значна кількість досліджень у цій галузі, різноманітність точок зору на психолого-педагогічні аспекти формування мотиваційної сфери особистості.

Теоретичні питання будови і розвитку мотиваційної сфери особистості представлені у працях вітчизняних та зарубіжних психологів і педагогів – Б. Ананьєва, Л. Божович, Д. Брунера, Б. Вайнера, І. Зязюна, Г. Костюка, О. Леонтєєва, А. Маркової, Н. Ничкало, С. Рубінштейна, В. Сластьоніна, В. Сухомлинського, Е. Фрома, Х. Хеккаузена, Г. Щукіної, П. Якобсона. Ці вчені зазначають, що сформована мотивація стає одним з найбільш дієвих засобів підвищення ефективності і якості навчального процесу. Мотиви навчальної діяльності визначають ставлення студента до розв'язання поставлених перед ним професійних завдань, створюють передумови для їх ефективності та результативності.

У галузі вищої музично-педагогічної освіти увага акцентується на різних аспектах мотивації педагогічної діяльності вчителя музики: емоційно-ціннісного ставлення до педагогічної праці (Е. Абдуллін, О. Апраксина, Д. Кабалевський, В. Петрушин, О. Рудницька); особистісно-орієнтованого навчання (А. Козир, О. Михайличенко, В. Орлов, О. Отич, О. Щолокова); інтересів та потреб до музично-педагогічній діяльності (Л. Масол, О. Олексюк, Р. Прокопенко); педагогічного переконання (Ю. Ростовська); усвідомлення смислу музично-педагогічної діяльності (Г. Падалка, О. Ростовський, Г. Ципін); фахової компетентності (Є. Проворова, Н. Цюлюпа, В. Шульгіна); виконавської майстерності (О. Бурська, Н. Згурська, О. Щербініна та ін.).

Важливість формування мотивації до вивчення сучасної музики в музично-педагогічному процесі визначається адекватністю її формату і запитам часу, оскільки музична свідомість помітно трансформується під впливом нових ідей, артефактів незвичних форм і засобів художньої виразності. Усе це вимагає осмислення явищ музичного мистецтва у стрімко

змінюваній соціокультурній ситуації. Недооцінка важливості формування мотивації до використання сучасного репертуару у майбутніх вчителів музики суттєво ускладнює їх адаптацію до майбутньої професійної діяльності.

Актуальність означеної проблеми підсилюється низкою існуючих суперечностей:

- між низьким рівнем освіченості студентів у галузі сучасної музики, здобутої в профорієнтаційний період навчання, та необхідністю формування музичної компетентності як фахової під час навчання у ВНЗ;

- між потужним навчально-виховним потенціалом сучасної фортепіанної музики та недостатнім її використанням у процесі фахової підготовки вчителя мистецьких дисциплін;

- між значною особистісно-розвивальною функцією мотивації до вивчення сучасної музики та недостатньою розробленістю методики її формування у студентів.

Актуальність, теоретична і практична значущість окресленої проблеми для педагогіки мистецтва, її недостатнє вивчення та об'єктивна потреба у формуванні фахової компетентності майбутнього вчителя музики зумовили вибір теми нашого дослідження: *«Формування мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики в процесі фахової підготовки майбутнього вчителя»*.

Зв'язок теми дисертації з планами науково-дослідної роботи.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри фортепіанного виконавства і художньої культури Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова і складає частину комплексного дослідження «Вдосконалення фахової та методичної підготовки вчителя музики до практичної професійної діяльності».

Тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол № 3 від 27 листопада 2008 року) та узгоджено на засіданні бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень у галузі педагогіки і психології в НАПН України (протокол № 2 від 31.03.2009 року).

Мета дослідження: розробити, науково обґрунтувати і експериментально перевірити педагогічні умови та методику формування мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики в процесі фахової підготовки майбутнього вчителя.

Об'єкт дослідження – процес фахової підготовки майбутнього вчителя мистецьких дисциплін у вищих педагогічних навчальних закладах.

Предмет дослідження – педагогічні умови та методика формування мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики в процесі фахової підготовки вчителя мистецьких дисциплін.

Відповідно до поставленої мети дослідження було визначено наступні завдання:

- розглянути сутність мотивації до вивчення сучасної музики та особливості її формування у студентів вищих педагогічних навчальних закладів;
- дослідити художньо-педагогічний потенціал сучасної фортепіанної музики та його можливості у формуванні мотиваційної сфери майбутніх вчителів;
- визначити критерії, показники та встановити рівні сформованості мотивації до використання студентами сучасної фортепіанної музики;
- розробити, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити поетапну методику формування мотивації до вивчення сучасної музики майбутніми вчителями.

Методологічну та теоретичну основу дослідження становлять: філософські положення до особистості як до творця, суб'єкта культури та культурно-освітньої діяльності (Ю. Борев, І. Зязюн, М. Каган, В. Кудін, Л. Левчук, Г. Меднікова, С. Столович та ін.); провідні ідеї психології стосовно активної ролі суб'єкта у перетворювальній діяльності, причинної детермінації психічних явищ (І. Бех, В. Ковальов, Г. Костюк, О.М. Леонтьєв, А. Маслоу, К. Роджерс, С. Рубінштейн, П. Симонов та ін.), рушійних сил педагогічної діяльності та її мотивації (Є. Климов, Н. Кузьміна, С. Максименко, А. Маркова, Г. Щукіна та ін.); ідеї гуманізації, гуманітаризації та забезпечення культуровідповідності сучасної освіти (С. Гончаренко, С. Горбенко, Н. Гузій, І. Зязюн, Г. Тарасенко, О. Шевнюк та ін.); ідеї системного підходу до аналізу педагогічних явищ і процесів, пов'язаних із музично-педагогічною діяльністю (Е. Абдуллін, В. Орлов, О. Отич, Г. Падалка, О. Хижна та ін.); наукові праці з теорії та методики музично-педагогічної освіти, які безпосередньо чи опосередковано стосуються проблеми формування мотивації педагогічної діяльності (П. Анісімов, М. Давидов, Д. Кабалевський, А. Козир, О. Михайличенко, О. Морозова, О. Олексюк, Г. Падалка, В. Ревенчук, О. Ростовський, О. Рудницька, Г. Пипін, В. Шульгіна, О. Щербініна, О. Щолокова та ін.).

Для досягнення мети та вирішення поставлених завдань дослідження використовувались **методи теоретичного та експериментально-емпіричного рівнів**. *Першу групу* склали методи теоретичного аналізу і синтезу, абстрагування та ідеалізації, моделювання, конкретизації теоретичного знання, систематизації та узагальнення педагогічного досвіду в царині вищої музично-педагогічної освіти. З їх допомогою було розглянуто сутність мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики як якісної характеристики особистості вчителя, проаналізовано стан розробки визначеної проблеми, обґрунтовано педагогічні умови, визначено критерії та показники сформованості мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики.

До другої групи увійшли методи педагогічного спостереження, тестування, анкетування, опитування (письмового та усного), створення проблемних ситуацій, вивчення навчальної документації та результатів навчальної діяльності, експертна оцінка, педагогічний експеримент

(констатувальний і формувальний), статистичні та графічні методи обробки експериментальних даних для встановлення достовірності отриманих результатів.

Наукова новизна дослідження:

- *вперше* розроблено й апробовано експериментальну методику та обґрунтовано педагогічні умови ефективного формування мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики у майбутніх вчителів мистецьких дисциплін; визначено критерії та показники сформованості означеної якості у процесі фахової підготовки студентів;

- *уточнено* зміст понять «мотив», «потреба», «мотивація», «навчальна мотивація», «професійна мотивація»;

- *конкретизовано* структуру мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики у майбутніх вчителів мистецьких дисциплін;

- *доведено* культурно-просвітницьку значущість сучасної музики та її позитивний вплив на виконавську підготовку студентів музично-педагогічних навчальних закладів;

- *подальшого розвитку* набуло науково-методичне забезпечення впровадження сучасної музики в систему фахової підготовки майбутніх вчителів мистецьких дисциплін.

Практичне значення дослідження полягає у ефективності апробації запропонованих педагогічних умов та розробленої поетапної методики формування мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики; у впровадженні в навчальний процес вищих музично-педагогічних закладів спецкурсу «Сучасні фортепіанні твори у системі фахової підготовки вчителя музики». Матеріали дисертації можуть мати практичне застосування в діяльності викладачів фахових дисциплін, бути використаними для оновлення змісту таких навчальних дисциплін як «Основний музичний інструмент», «Концертмейстерський клас» та «Камерний ансамбль», створення навчально-методичних посібників і програм, проведення досліджень з актуальних проблем музичної педагогіки.

Апробація та впровадження результатів дослідження. Результати дослідження доповідалися автором на *міжнародних науково-практичних конференціях*: науково-практична конференція «Теоретичні та методичні засади підготовки вчителів мистецьких дисциплін в системі національної освіти України: регіональний аспект». м. Бердянськ - 2010; III Міжнародна науково-практична конференція молодих учених та студентів «Слов'янське музичне мистецтво в контексті європейської культури». М. Вінниця - 2010; II Международная научно-практическая конференция «Крым как перекресток музыкальных культур и современные культурологические процессы», Г. Севастополь - 2010; Міжвузівський науково-методичний семінар «Рухова пам'ять музиканта-інструменталіста: сутність і проблеми формування» Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини - 2009 р; Науково-практичний семінар «Актуальні проблеми музичної педагогіки і

виконавського мистецтва», м. Ялта – 2012 р.; VI Міжнародна науково-практична конференція «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти», м. Київ – 2015 р.

Дослідженням було охоплено 265 осіб. З них 215 студентів НПУ імені М.П. Драгоманова, Навчально-наукового інституту соціально-педагогічної та мистецької освіти Мелітопольського державного педагогічного університету ім. Богдана Хмельницького, Мистецько-педагогічного факультету Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини та Інституту мистецтв Київського педагогічного університету ім. Бориса Грінченка, 35 студентів – учасників конкурсів з різних країн і навчальних закладів, а також 15 осіб професорсько-викладацького складу університетів та членів журі конкурсів.

Теоретичні положення та практичні результати науково-дослідної роботи впроваджено у навчально-виховний процес Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (довідка № 07-10/1264 від 15.06.2015 р.); Мелітопольського державного педагогічного університету ім. Богдана Хмельницького (довідка № 06/1298 від 04.06.2015 р.); Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини (довідка № 1555/01 від 22.06.2015 р.) та Київського педагогічного університету ім. Бориса Грінченка (довідка № 304 від 05.05.2015 р.).

Публікації. Основні положення і висновки дисертаційного дослідження висвітлено у 8 особистих публікацій, з яких 6 - у провідних фахових виданнях з педагогічних наук, затверджених ВАК України, 2 – у закордонних виданнях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел (264 найменувань, з них 5 - іноземною мовою). Загальний обсяг дисертації складає 228 сторінок, з них 192 сторінок основного тексту. Робота містить 12 таблиць, 7 рисунків, що разом з додатками складає 36 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, визначено об'єкт, предмету та завдання дослідження, окреслено його методологічну та теоретичну основу, охарактеризовано методи дослідної роботи, висвітлено новизну та практичне значення, а також наведені дані щодо апробації та впровадження результатів дослідно-експериментальної роботи.

У **першому розділі** - *«Теоретичні основи формування мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики в процесі фахової підготовки майбутнього вчителя»* проаналізовано наукову літературу щодо сутності та змісту педагогічної діяльності, розвитку мотиваційно-потребової сфери вчителя музики. У контексті дослідження звернуто увагу на навчальну діяльність студентів, в якій поєднуються навчальні задачі, навчальні дії, а також дії самооцінки і самоконтролю.

У процесі навчання діяльність учіння утворює систему розумових дій репродуктивного і продуктивного характеру, яка саморегулюється і самоорганізується особистістю. Будь-яка діяльність, а в даному випадку навчальна, зазнає впливу певних стимулів, які стають спонукальною силою навчальної активності студента. Такими стимулами виступають потреби, інтереси, переконання, ціннісні орієнтації, ідеали тощо, які утворюють мотивацію учіння.

Багатоаспектність та складність понять «мотив» і «мотивація» обумовила появу великої кількості розумінь їх сутності, природи, структури, методів вивчення. У психолого-педагогічних працях з цими поняттями пов'язується все, що стимулює і спонукає діяльність людини. Вони охоплюють такі уявлення як потреби, інтереси, цілі, наміри, прагнення, зовнішні і внутрішні фактори, що змушують людину діяти тим чи іншим чином, керувати діяльністю в процесі її реалізації.

Проблема мотивації в процесі навчання широко висвітлюється у багатьох психолого-педагогічних дослідженнях. Найбільш важливими для її розуміння є праці Б. Ананьєва, Л. Божович, Є. Ільїна, Г. Костюка, Н. Гузій, М. Дьяченка, Н. Кузьміної, О. Леонтєва, С. Рубінштейна, В. Сластьоніна, Г. Щербакової та ін. У системі мистецької освіти цю проблему вивчали І. Ростовська та О. Морозова. Вчені характеризують її як сукупність факторів, що визначають поведінку, а також як циклічний процес безперервного взаємного впливу та перетворень, у якому суб'єкт дії та ситуація впливають одне на одного, викликаючи активність організму і його спрямованість. Разом з тим в їх дослідженнях мотивація навчання розглядається як система мотивів особистості, що спонукає до досягнення значущих результатів навчання у конкретних формах.

Обґрунтування науково-методологічних підходів до сутності та змісту мотивації у навчальній діяльності дозволило з'ясувати, що поряд з мотивами навчальної діяльності професійним мотивам належить провідне місце у фаховому ставленні майбутнього вчителя музики. Встановлено, що одним із засобів забезпечення цілісності естетичного, виконавсько-творчого і педагогічного аспектів їх фахової підготовки виступає формування мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики.

У результаті ретроспективного огляду наукової літератури було з'ясовано, що поняття «сучасна музика» має різні тлумачення. У музично-естетичній площині вона розглядається у широкому і вузькому аспектах: у ширшому значенні до сучасного можна зарахувати твір незалежно від того, в який період він був створений, але в тому естетично-стилістичному напрямі, який залишається актуальним для сучасності; у вузькому значенні – це мистецький продукт, який створено в поточний історичний момент у панівному музично-естетичному напрямі або стилі (Д. Андросова, О. Афоніна, Н. Герасимова-Персидська, Л. Кияновська, Л. Корній, С. Павлишин, Б. Сюта та ін.).

Для сучасної фортепіанної музики характерним є пошук нових засобів виразності, нової музичної мови і нової виконавської манери гри на фортепіано, які завжди йдуть поруч і потребують зміни ціннісних орієнтирів у музично-педагогічному процесі. Співвідношення музично-виразних засобів музики ґрунтується на істотних оновленнях, що відбулися в царині мелодики, фактури, ритму, звуковисотних відношень. Образний задум сучасного музичного твору розкривається не тільки на основі звичайного аналізу семантичних засобів в їх сукупній дії. Важливого значення набуває впровадження в апарат його дослідження техніко-стильового компонента, адже «стилістичний зріз» сучасного музичного твору включає напластування багатьох епох і вимагає у зв'язку з цим спеціального розгляду (Д. Андросова, О. Маркова).

Узагальнення музично-педагогічних досліджень вітчизняних (В. Дряпки, О. Морозової, І. Ростовської) та зарубіжних (Е. Абдуліна, П. Анісімова, Р. Тельчарової, Г. Щербакової, О. Юдіної) науковців, присвячених проблемам формування мотивації учіння майбутніх вчителів музики, дозволив з'ясувати, що даний феномен є одним з показників досконалої фортепіанної підготовки студентів й передбачає музично-естетичний, творчо-виконавський та духовний розвиток особистості.

На підставі вищевикладених положень ми розглядаємо *мотивацією до вивчення сучасної музики як систему спонукань, спрямованих на навчальну діяльність студентів, на вдосконалення умінь і навичок, необхідних для ефективного опанування сучасних музичних творів та їх використання у подальшій професійній діяльності.*

У **другому розділі** – «*Методичне забезпечення формування мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики в процесі фахової підготовки майбутнього вчителя*» - розкрито компонентну структуру мотивації до вивчення майбутніми вчителями сучасної фортепіанної музики, а також визначено педагогічні умови підвищення ефективності означеного процесу.

Аналіз наукової літератури з питань педагогічної інноватики та інноваційних нововведень у вищу мистецько-педагогічну освіту дозволив встановити, що вивчення сучасної фортепіанної музики доцільно розглядати на методологічних засадах аксіологічного, культурологічного, синергетичного та мистецько-персоніфікованого підходів.

Структуру мотивації до вивчення сучасної музики ми визначаємо як органічну цілісність таких компонентів: **пошуково-потребовий**, який збагачує та підвищує музичну активність майбутніх вчителів музики; характеризує міру потребою цілеспрямованості, розвиненості професійних мотивів та ступінь пошуково-пізнавальній діяльності щодо вивчення фортепіанних творів сучасних композиторів. **Ціннісно-аналітичний** компонент мотиваційної системи охоплює набуту в процесі фортепіанної підготовки систему художніх цінностей, на основі яких формується здатність оцінювати і аналізувати сучасні фортепіанні твори за жанрово-стильовими ознаками з урахуванням

особливостей індивідуального стилю композитора. При цьому оцінка трактується як результат усвідомлення позитивної або негативної значущості будь-яких творів мистецтва, для задоволення об'єктивних потреб та схильності суб'єктів навчання. Розвинута музично-ціннісна орієнтація характеризується готовністю самостійно виявляти цінність музичних творів у власній музичній діяльності збагачувати ці цінності, відстоювати свої музично-естетичні переконання. **Проективно-прогностичний компонент** мотивації до вивчення сучасної музики у процесі фортепіанної підготовки майбутнього вчителя передбачає здатність до творчого відбору сучасних творів, яка характеризує перспективну спрямованість творчої особистості, її усвідомленість своїх можливостей, здатність до самоаналізу, а також спрямованість зусиль на постійний розвиток та самовдосконалення. Цій компонент відображує систему домінуючих потреб, смислів та цінностей особистості.

Наповнення кожного компонента мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики відповідним змістом та їх взаємодія регулювались дією таких **принципів**: *культуровідповідності і художньо-виконавської герменевтики* (дозволяє активізувати пізнавальну діяльність студента за рахунок включення в процес фахового навчання вивчення сучасних музичних творів, обговорення подій та явищ сучасного культурного життя у мистецькому середовищі та у суспільстві взагалі); *опори на життєвий та художній досвід* (передбачає таку побудову навчального процесу, яка ґрунтувалася б на актуалізації та узгодженні вже набутого досвіду під час попереднього вивчення сучасної музики студентами із завданнями наступних етапів її осягнення); *інтеграційно-змістовного наповнення начального матеріалу* (спрямовує на становлення творчої особистості майбутнього вчителя музики, адже у процесі інтегрованого навчання необхідно сформувати таке художньо-естетичне мислення, котре забезпечить сприймання оточуючого світу через призму синтезу різних видів сучасного мистецтва, загально визнаних світових художньо-культурних цінностей).

У процесі дослідження було визначено **педагогічні умови** формування мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики в процесі фахової підготовки майбутнього вчителя: *керування процесом формування мотивації студентів до вивчення сучасної музики в процесі фахової підготовки та підвищення рівнів музично-теоретичної обізнаності в галузі сучасної фортепіанної музики* реалізується завдяки взаємодії викладача зі студентом, активізації його пізнавальної активності та пошукової діяльності (означена педагогічна умова орієнтує на активізацію пізнавальної діяльності студента у вивченні авторського задуму, художнього напрямку, до якого належав композитор та його творчого кредо, стильових засад виконання даного твору сучасності, об'єктивних характеристик та соціально-культурних традицій написання твору, жанрових ознак та особливостей розгортання музичної драматургії); *стимулювання рефлексивності та самоактуалізації у процесі виконання фортепіанних творів сучасних композиторів* забезпечує пріоритет

Рис.1. Модель формування мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики майбутнього вчителя

самостійно-творчої музично-виконавської діяльності, є домінантною умовою у процесі роботи над виконавською інтерпретацією (набуття особистісного художньо-практичного досвіду виконання сучасної музики, усвідомлення власних переживань у процес її осягнення, рефлексивний аналіз виконавської інтерпретації сприяють формуванню ефективної мотивації досліджуваного процесу); *створення ситуацій успіху в музично-виконавській діяльності*, оскільки успіх, пережитий неодноразово під час навчання, сприяє визволенню прихованих потенційних можливостей студентів, перетворенню та реалізації їх духовних сил, стимулює до професійного зростання й саморозвитку (модель формування мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики представлена на рис. 1).

У **третьому розділі** – *«Дослідно-експериментальна робота з формування мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики в процесі фахової підготовки майбутнього вчителя»* - на основі узагальнення теоретичних засад визначено критерії, показники та встановлено рівні сформованості означеної якості. Наведено результати констатувального експерименту. Розкрито методика і зміст дослідної роботи, проаналізовано результати формувального експерименту, доведено їх статистичну достовірність.

У відповідності до зазначеної компонентної характеристики мотивації майбутніх учителів до вивчення сучасної фортепіанної музики було розроблено й науково обґрунтовано групу критеріїв та показників сформованості означеної якості: пошуково-потребовий компонент визначався за *критерієм міра зацікавленості сучасною музикою* (показниками якого є розвинений інтерес до різних жанрів сучасної музики, сформована потреба у вивченні фортепіанних творів сучасних композиторів в процесі фахової підготовки, наполегливість у прагненні оволодіти новим репертуаром); ціннісно-аналітичний компонент зумовив розробку *критерію*, що визначав *міру здатності до художньо-естетичної оцінки на основі цілісного жанрово-стильового аналізу* (за такими показниками: виявлення власного ціннісно-емоційного ставлення до фортепіанних творів сучасних композиторів, достатній обсяг теоретичних знань, розуміння жанрових та стильових особливостей); *критерієм* проєктивно-прогностичного компоненту виступає *міра здатності до оцінювання перебігу власної роботи над творами сучасних композиторів та прогнозування її результатів* (його показниками визначені такі: ступінь самостійності при виборі сучасного репертуару; рівень виконавської рефлексії; уміння створювати власну виконавську інтерпретацію).

На основі означених критеріїв та показників були обґрунтовані та охарактеризовані рівні сформованості мотивації майбутніх учителів до вивчення сучасної фортепіанної музики в процесі їх фахової підготовки: низький (адаптивний), середній (репродуктивний) та високий (евристичний).

До *високого* або *евристичного* рівня (6,5%) відносяться студенти, які захоплюються сучасною музикою, мають стійкий інтерес до різних жанрів сучасного мистецтва, потребу у вивченні фортепіанних творів сучасних композиторів та наполегливе прагнення оволодіти новим репертуаром.

Середній або *репродуктивний* рівень (12,4%) формування мотивації характеризується наявністю у студентів таких ознак як періодична зацікавленість сучасною музикою, фрагментарний інтерес до музичних творів різних жанрів, слабку потребу у вивченні фортепіанних творів сучасних композиторів, нестабільне прагнення оволодіти новим репертуаром.

Низький або *адаптивний* рівень (81,1%) сформованості мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики у студентів характеризується байдужим відношенням до сучасної музики, відсутністю інтересів до різних жанрів музичного мистецтва та усвідомлених потреб у вивченні фортепіанних творів сучасних композиторів, відсутністю бажання накопичувати та поповнювати свій виконавський репертуар новими творами сучасності.

Враховуючи освітній, виховний і розвивальний аспекти фахової музично-виконавської діяльності, на констатувальному етапі дослідження були проаналізовані типові програми вищих навчальних закладів музично-педагогічного спрямування, зокрема дисципліни «Основний музичний інструмент (фортепіано)» за останні 15 років. В результаті був зроблений висновок, що в цих документах творами сучасної фортепіанної музики приділяється незначна увага.

Для проведення діагностичного зрізу, респондентами якого стали студенти, піаністи-конкурсанти та члени журі конкурсів, були використані методи бесіди та анкетування. Ретельне опрацювання його результатів дало можливість виявити ряд проблем, які гальмують процес художньо-творчого та музично-виконавського осмислення сучасної фортепіанної музики. Зокрема вивченню та засвоєнню сучасної фортепіанної музики заважають наступні перешкоди: *технічні недоліки* (нова, незручна постановка аплікатури, відсутність навичок звільнення руки від напруги, недостатня технічна вправність, невміння вибрати зручну позицію рук, відсутність координації); *художньо-виконавські недоліки* (недостатнє володіння новою фактурою, технічними прийомами, які забезпечують художньо-образну ідею сучасних творів, відсутність навичок глибокого і різноманітного звуковидобування, навичок тембральної педалізації, недостатність тембрального і поліфонічного слуху тощо); *методико-компетентнісні недоліки* (відсутність необхідних теоретичних знань в галузі сучасної композиторської техніки, достатнього практичного досвіду виконання сучасної музики та методичної бази для самостійної роботи над фортепіанними творами сучасних авторів).

Враховуючи результати всіх діагностичних зрізів, а також беручи до уваги розроблені нами критерії та показники, було виявлено, що у більшості респондентів сформованість мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики знаходиться на низькому та середньому рівнях. Це зумовило необхідність розробки методики формування мотивації до вивчення фортепіанної музики в процесі фахової підготовки майбутніх вчителів на засадах творчості сучасних композиторів.

Завдання, які ставились перед студентами Інститутів мистецтв, були різноманітними за ступенем складності. Прості завдання спрямовувались на

уточнення й закріплення отриманих знань та навичок за різноманітними методами і формами їх вирішення. Натомість музично-творчі завдання вимагали прояву самостійності та ініціативності, власної думки, фантазії та уяви, осмисленості музичного матеріалу. Це спонукало майбутніх вчителів до активної пошукової діяльності, визначення шляхів для вирішення поставлених завдань. Основою таких завдань стали різноманітні твори сучасних композиторів для фортепіано з яскравим художньо-образним змістом, складною фактурою, новими прийомами звуковидобування й музично-виражальними засобами.

Експериментальна методика формування мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики в процесі фахової підготовки майбутнього вчителя впроваджувалася протягом трьох етапах, кожен з яких скеровувався на досягнення певної мети, виконання відповідних завдань та застосування ефективних форм і методів роботи.

Мета першого етапу - *мотиваційно-ціннісного* – полягала в активізації потребової сфери студентів та їх вольових зусиль для максимальної зацікавленості сучасною фортепіанною музикою та успішного її виконання. Його завдання були зорієнтовані на формування у студентів позитивного ставлення до цього феномена, стимулювання майбутніх вчителів на досягнення успіху у виконанні творів сучасних композиторів, розвиток здатності до подолання труднощів і перешкод у процесі вивчення сучасного фортепіанного репертуару. Ефективність роботи на цьому етапі залежала від наступних педагогічних умов: керування процесом формування мотивації студентів до вивчення сучасної фортепіанної музики, створення ситуації успіху в процесі реалізації творчого потенціалу студентів. Звертаючи увагу на гостру потребу студентів у зацікавленні сучасними творами, застосовувались такі методи навчання: індивідуальні та колективні бесіди, методи словесного пояснення, виконавського показу, порівняння та контрастного зіставлення, які допомагали майбутнім вчителя зрозуміти, що твори сучасних композиторів є невід'ємною частиною навколишнього життя і світових явищ.

Другий етап - пізнавально-діяльнісний - передбачав розширення та поглиблення музично-естетичних знань, які формувались за допомогою методів створення проблемних ситуацій, активної пошукової діяльності, асоціацій та аналогій. Він здійснювався у межах лекцій, семінарів та індивідуальних занять, а також концертно-просвітницької діяльності і спрямовувався на максимальну самореалізацію особистості студента. Ефективність роботи на цьому етапі залежала від наступних педагогічних умов: підвищення рівня музично-теоретичної обізнаності в галузі сучасної фортепіанної музики та створення ситуацій успіху в процесі реалізації творчого потенціалу студентів.

На цьому етапі також був запроваджений спецкурс «Сучасні фортепіанні твори у системі фахової підготовки майбутнього вчителя музики», мета якого полягала у забезпеченні студентів системою теоретичних знань щодо сучасної фортепіанної музики, ознайомлення з новими музично-педагогічними

технологіями і методикою цілісного жанрово-стильового аналізу, поширення музичного досвіду завдяки опрацюванню нового репертуару, налаштуванні творчого діалогічного взаємозв'язку між викладачем і студентом (план спецкурсу представлений у додатку Д).

У процесі апробації спецкурсу були використані наступні методи навчання: проблемне викладання, особистий показ педагога, коментування та обговорення аудіо- та відео матеріалів, опора на виконавський досвід, самостійна робота. Застосування цих також методів сприяло формуванню мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики.

На протязі *третього - творчо-виконавського етапу* - навчальний процес спрямовувався на удосконалення виконавсько-інтерпретаційних умінь та готовності майбутнього вчителя до музично-просвітницької діяльності, а також на розвиток всіх компонентів мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики. Цей етап засновувався на принципах культуровідповідності і художньої герменевтики, опори на життєвий та художній досвід, інтегративно-змістовного наповнення навчального матеріалу.

Ефективність роботи на цьому етапі залежала від наступних педагогічних умов: забезпечення рефлексивності та самоактуалізації у процесі виконання фортепіанних творів сучасних композиторів, створення ситуації успіху в процесі реалізації творчого потенціалу студентів.

Основними напрямками роботи на цьому етапі були: засвоєння практичних умінь та навичок опанування сучасного фортепіанного репертуару та створення художньо-виконавської інтерпретації. При цьому вирішувались такі завдання: поглиблення художньо-естетичної ерудиції; практична реалізація отриманих знань та умінь у процесі виконання сучасного фортепіанного репертуару; покращення інтерпретаторських навичок майбутнього вчителя в умовах музично-просвітницької діяльності.

На даному етапі дослідно-експериментальної роботи були використані методи інверсії, асоціацій, самовираження, самостійної роботи, рефлексії, а також проведений конкурс на краще виконання самостійно вивченого сучасного фортепіанного твору. Участь у ньому брали всі респонденти контрольної та експериментальної груп. Під час підготовки до конкурсу передбачалось не тільки самостійне виконання творів сучасних композиторів, а й самостійний вибір репертуару для виконання. Більшість студентів експериментальної групи виявили зацікавленість, азарт у пошуках оригінальної музики, яка рідко звучить, або не виконується взагалі (відшукували ноти на сайтах сучасних композиторів, перегортали багато відповідної фортепіанної літератури).

Для перевірки дієвості формувального експерименту проводився контрольний зріз, за результатами якого були встановлені якісні та кількісні зміни в рівнях сформованості мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики у студентів експериментальної і контрольної групи за всіма компонентами. Проведені обчислення представлені у табл. 1.

Динаміка сформованості мотивації студентів до вивчення сучасної фортепіанної музики у контрольній та експериментальній групах

Рівні готовності до виконавської інтерпретації музичних творів	Групи студентів (у відсотках)							
	До експерименту				Після експерименту			
	КГ		ЕГ		КГ		ЕГ	
	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.
Низький	80,8	32	79,2	32	75,8	30	17,5	7
Середній	13,3	5	12,5	5	16,7	7	42,5	17
високий	5,9	3	18,3	3	7,5	3	40	16

Порівняльний аналіз отриманих результатів в експериментальній та контрольній групах довів дієвість та ефективність розробленої у дослідженні методики роботи над вивченням сучасного фортепіанного репертуару у процесі фахової підготовки майбутнього вчителя. Отже, проведений нами контрольний зріз, що мав на меті встановлення кількісних та якісних змін за всіма розробленими компонентами сформованості мотивації майбутнього учителя до вивчення сучасної фортепіанної музики в процесі фахової підготовки, дозволив виявити, що у студентів експериментальних груп зростання високого рівня даного типу наявності означеної якості з одного боку та падіння низького – з іншого за час проведення експерименту відбулось у значно більшій мірі, аніж у студентів контрольних груп, у навчально-виховний процес яких не було внесено відповідних змін, що є беззаперечним свідченням того, що розроблена нами методика є ефективною та дієвою.

ВИСНОВКИ

У дисертації викладено результати теоретичного узагальнення та практичного вирішення проблеми формування мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики в процесі фахової підготовки майбутнього вчителя, що знайшло відображення в обґрунтуванні, розробці та експериментальній перевірці педагогічних умов та методики формування означеної якості у студентів вищих музично-педагогічних закладів освіти. Результати експериментального дослідження засвідчили вирішення поставлених завдань і дали підстави зробити такі висновки:

1. На основі аналізу науково-теоретичних і методичних джерел з питань формування мотивації у навчанні (М. Алексєєв, Л. Божович, Є. Ільїн, О. Леонтєв, А. Маркова, А. Олексюк, А. Орлов, В. Паламарчук, С. Рубінштейн, Г. Щукіна, В. Якунін та ін.), фортепіанної підготовки майбутніх вчителів (Т. Завадська, А. Козир, О. Морозова, Г. Падалка, Р. Прокопенко, О. Ростовський, О. Рудницька, Г. Щербакова, О. Щербініна, О. Щолокова та

ін.) доведено актуальність проблеми формування мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики та виявлено недостатню розробленість теоретико-методичних шляхів і способів забезпечення процесу формування означеної якості у студентів вищих закладів освіти. Практика сучасної фахової підготовки майбутніх вчителів музики потребує створення необхідних умов для поглибленого пізнання сучасної музики на методологічних засадах аксіологічного, культурологічного, синергетичного та мистецько-персоніфікованого підходів.

2. Мотивацію до вивчення сучасної фортепіанної музики в процесі фахової підготовки майбутнього вчителя визначено як інтегровану професійно-особистісну якість, яку характеризує високий рівень оволодіння знаннями в галузі музикознавства, музично-виконавськими вміннями, педагогічними компетенціями. Цьому сприяє розвинутий інтерес до сучасної музики, здатність художньо-обгрунтовано інтерпретувати зміст музичного твору в умовах виконавсько-педагогічної діяльності. У дисертації визначено структуру мотивації до вивчення сучасної музики, до складу якої входять пошуково-потребовий, ціннісно-аналітичний та проєктивно-прогностичний компоненти. Формування мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики здійснюється в межах фахової підготовки студентів у вищих педагогічних музичних закладах та виражається у процесі їх виконавсько-інтерпретаційної діяльності.

3. У дисертації з'ясовано, що сучасна музика характеризується пошуком нових засобів виразності, нової музичної мови, нової виконавської манери гри на інструменті, які завжди ідуть поруч і потребують оновлення ціннісних орієнтирів у музично-педагогічному процесі. Доведено, що даний феномен є своєрідним і специфічним засобом формування художнього мислення, оскільки у студентів розширюються знання про художні напрямки та стилі, а також інтонаційні основи композиторської техніки. Відповідно, вивчення сучасної музики збагачує, розширює, вдосконалює зміст пізнавальної потреби студентів і озброює новими методами її засвоєння, удосконалюючи виконання. Впровадження принципів культуровідповідності і художньо-виконавської герменевтики, опори на життєвий та художній досвід, інтеграційно-змістового наповнення матеріалу в процес навчання, зумовлює передачу емоційно-образного змісту фортепіанних творів у найбільш доступній і довершеній формі.

4. У дослідженні визначено педагогічні умови формування мотивації до вивчення майбутніми вчителями сучасної фортепіанної музики, що сприяє підвищенню ефективності цього процесу: керування процесом формування мотивації студентів до вивчення сучасної фортепіанної музики, підвищення рівнів музично-теоретичної обізнаності в галузі сучасної фортепіанної музики, забезпечення рефлексивності та самоактуалізації у процесі виконання фортепіанних творів сучасних композиторів та створення ситуації успіху в процесі реалізації творчого потенціалу студента.

5. У рамках дисертаційного дослідження визначені критерії та показники сформованості у майбутніх учителів мотивації до вивчення сучасної

фортепіанної музики, а саме: ступінь зацікавленості сучасною музикою (інтерес до різних жанрів сучасної музики, сформованість потреби у вивченні сучасної фортепіанної музики, наполегливість у прагненні оволодіти новим репертуаром); міра здатності до художньо-естетичної оцінки на основі цілісного жанрово-стильового аналізу (наявність ціннісно-емоційного ставлення до сучасної музики як внутрішнього регулятора розвитку, обсяг теоретичних знань, розуміння жанрово-стильових особливостей твору); здатність до оцінювання перебігу власної роботи та прогнозування її результатів (міра самостійності при виборі сучасного репертуару, рівень виконавської рефлексії, уміння створити власну виконавську інтерпретацію). У перебігу констатувального експерименту було встановлено три рівні сформованості означеної якості: високий (евристичний), середній (репродуктивний) і низький (адаптивний). За результатами діагностувального дослідження було виявлено, що в більшості респондентів сформованість мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики знаходиться на низькому та середньому рівнях — відповідно 6,5% високий рівень, 12,4% середній та 81,1% низький. Що зумовило необхідність розробки та впровадження поетапної методики формування досліджуваної якості у майбутніх учителів музики.

6. У дисертаційному дослідженні розроблена, теоретично обґрунтована та експериментально перевірена поетапна методика формування мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики в процесі фахової підготовки студентів. Метою *мотиваційно-ціннісного* етапу було забезпечення зацікавленості майбутніх вчителів музики фортепіанними творами сучасних композиторів, що здійснювалися завдяки методам показу, пояснення, діалогу, розмірковування; *пізнавально-діяльниного* — розширення та поглиблення музичних знань художньо-естетичного сприймання, що реалізувалося за допомогою методів створення проблемних ситуацій, активної пошукової діяльності, асоціацій та аналогій; *творчо-виконавського* — удосконалення виконавсько-інтерпретаційних умінь та готовності майбутнього вчителя до музично-просвітницької діяльності, що втілювалося завдяки методам інверсії, синектики, асоціацій, самовираження, самостійної роботи, рефлексії тощо.

Результативність запропонованої методики знайшла своє підтвердження у позитивній динаміці змін у рівнях сформованості мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики у студентів експериментальної групи порівняно із студентами контрольної групи. Результати статистичних підрахунків дисертаційного дослідження підтвердили, що застосування запропонованої методики та реалізація у ній визначених педагогічних умов сприяють формуванню мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики в процесі фахової підготовки майбутнього вчителя.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів порушеної проблеми. Подальшого наукового пошуку потребують такі питання: розвитку мотивації студентів на основі взаємодії різних видів мистецтв; виявлення педагогічних умов для самоорганізації в опануванні сучасного мистецтва.

Основний зміст дисертації відображено у таких публікаціях автора:

1. Барвінова А.В. Реалізація стильового підходу в процесі опанування майбутнім вчителем музики українського фортепіанного репертуару/ А.В. Барвінова // Здобутки, проблеми та перспективи педагогічної науки та практики в умовах інноваційної перебудови української національної освіти. Матеріали Всеукраїнської студентської наукової конференції. 17-18 квітня 2008 р. / Ред. кол.: Побірченко Н.С. (гол. ред.) та інші. – Умань: РВЦ «Софія». – 2008. – 246 с.

2. Барвінова А.В. Сучасний український репертуар у професійній підготовці вчителя музики / А.В. Барвінова // Слов'янське музичне мистецтво в контексті європейської культури: Зб. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених та студентів. – Вінниця – 2009. – Частина II. – С. 20-22.

3. Барвинова А.В. Формирование мотивации к использованию современной музыки как педагогическая проблема / А.В. Барвинова // Актуальные проблемы педагогики искусства: Материалы второй международной научно-практической конференции. – Могилев: Изд-во МГУ им. А.А. Кулешова, 2010. – С. 58-60.

4. Барвінова А.В. Використання сучасної музики як складова мотивації навчальної діяльності студента-піаніста / А.В. Барвінова // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Сер.: Педагогіка і психологія. – Зб. Статей : - Ялта : РВВ КГУ, 2010. – Вип. 28. – Ч.2. - с. 25-30.

5. Барвінова А.В. Механізми формування ціннісних орієнтацій студентів в контексті культурологічних проблем сьогодення / А.В. Барвінова // Культура народів причерномор'я. Научный журнал № 190. – ISSN 1562-0808, - 2010г. – с. 59-62.

6. Барвінова А.В. Особливості формування ціннісних орієнтацій у музично-педагогічному процесі / А.В. Барвінова // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). – Бердянськ : БДПУ, 2011. - №1. – с. 26-29.

7. Барвинова А.В. Формирование мотивации к изучению современной музыки в процессе подготовки будущего учителя/ А.В. Барвинова // Актуальные проблемы мировой художественной культуры: материалы Международной науч. конф., посвящ. памяти проф. У.Д. Розенфельда (Гродно, 5-6 апр. 2012 г.) В 2 ч. Ч. 2/ ГрГУ им. Я. Купалы; редкол.: Т.Г. Барановская (гл. ред.) [и др.]. – Гродно: ГрГУ, 2012. - с. 237-241

8. Барвінова А.В. Зміст і структура мотивації до вивчення сучасної музики в процесі фортепіанної підготовки майбутнього вчителя / А.В. Барвінова // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Сер.: Педагогіка і психологія. – Зб. Статей : - Ялта : РВВ КГУ, 2012. – Вип. 37. – Ч.1. - с. 3-7.

АНОТАЦІЇ

Скопич А.В. Формування мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики в процесі фахової підготовки майбутнього вчителя. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання. – Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. – Київ, 2015.

Роботу присвячено теоретико-експериментальному дослідженню проблеми формування мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики в процесі фахової підготовки майбутнього вчителя. Висвітлено стан її розкриття у теорії та методиці їх фахової підготовки; уточнено зміст поняття «мотивація навчання», «сучасна фортепіанна музика», конкретизовано компонентну структуру мотивації, розкрито науково-методичні засади; визначено художньо-естетичну значущість сучасної фортепіанної музики на основі цілісного жанрово-стильового аналізу та доведено його позитивний вплив на процес формування мотивації майбутнього вчителя музики до вивчення сучасного репертуару.

Обґрунтовано педагогічні умови ефективного формування мотивації майбутнього вчителя до вивчення сучасної фортепіанної музики в процесі його фахової підготовки. Визначено критерії, показники та встановлено рівні сформованості у майбутніх педагогів мотивації до вивчення сучасної музики. Розроблено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено поетапну методику формування мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики в процесі фахової підготовки майбутнього вчителя. Результативність запропонованої методики виявилась у позитивній динаміці змін у рівнях сформованості мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики студентів експериментальної групи у порівнянні із студентами контрольної групи.

Ключові слова: мотивація навчання, майбутній вчитель музики, сучасна фортепіанна музика, педагогічні умови, ціннісний жанрово-стильовий аналіз, методика.

Скопич А.В. Формирование мотивации к изучению современной фортепианной музыки в процессе профессионального обучения будущих учителей. – Рукопис.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – теория и методика музыкального обучения. – Национальный педагогический университет имени М.П. Драгоманова. – Киев, 2015.

Работа посвящена теоретико-экспериментальному исследованию проблемы формирования мотивации к изучению современной фортепианной музыки у будущих учителей. Осуществлен ретроспективный анализ проблемы формирования мотивации в педагогической деятельности, обосновано

значение сформированной мотивации к изучению современной фортепианной музыке в профессиональной деятельности будущих учителей; исследованы научные подходы к определению «мотив», «цель», «потребность», «мотивация». Теоретический анализ категории «современная фортепианная музыка» дал возможность рассматривать его как сложное, многогранное, дискуссионное и многофакторное явление. Изучение этого феномена обеспечивает целостное развитие эстетического, исполнительски-творческого и педагогического аспектов фортепианной подготовки будущих учителей музыки.

Мотивация к изучению современной фортепианной музыки рассматривается как совокупность устойчивых мотивов (музыкально-педагогического интереса к современной музыке, склонности к использованию современной музыки в педагогическом процессе, постоянное расширение теоретических и практических знаний и умений), обусловленных внутренней потребностью и ориентированных на целенаправленное музыкально-исполнительское самоусовершенствование и самореализацию через познание и изучение современной фортепианной музыки.

В диссертации выделены структурные компоненты сформированности мотивации к изучению современного репертуара в процессе профессионального обучения будущих учителей, а именно: поисково-потребностный, ценностно-аналитический и проективно-прогностический.

Доказано, что эффективность приобретения мотивации к изучению современной фортепианной музыки зависит от обеспечения соответствующих педагогических условий, принципов, методов и форм обучения.

В диссертации представлена методика формирования мотивации к изучению современной фортепианной музыки в процессе профессионального обучения будущего учителя. Обоснована эффективность форм, методов и средств формирования мотивации студентов к изучению произведений современных композиторов в процессе его профессионального обучения.

Проведенное исследование подтвердило целесообразность внедрения в учебный процесс спецкурса «Современные фортепианные произведения в системе профессиональной подготовки будущего учителя музыки». Его цель состоит в решении следующих задач: настроить творческий диалог между педагогом и студентом в исполнительской и педагогической деятельности, обеспечить обучающихся системой теоретических знаний о современной фортепианной музыке, познакомиться с новыми музыкально-педагогическими технологиями, выучить методику использования целостного жанрово-стилистического анализа, расширить исполнительский и педагогический опыт будущего учителя музыки благодаря изучению нового репертуара.

Разработана, теоретически обоснована и экспериментально проверена методическая модель формирования мотивации к изучению современных фортепианных произведений в процессе профессиональной подготовки будущего учителя, которая внедрялась на трех этапах исследования:

мотивационно-ценностного, познавательно-деятельного и творчески-исполнительского.

Установлено, что разработанная нами методическая модель является оптимальной для формирования мотивации к изучению современной фортепианной музыки в процессе профессиональной подготовки будущего учителя.

Ключевые слова: мотивация, будущий учитель музыки, формирование мотивации, современная фортепианная музыка, педагогические условия, целостный жанрово-стилевой анализ, методика.

Skopych AV Formation of motivation to contemporary piano music study during the professional training of future teachers. - Manuscript.

Thesis for acquiring a scientific degree of Ph.D., specialty 13.00.02 - theory and methods of music teaching. - National Pedagogical University named after MP Dragomanov. - Kyiv, 2015.

The work is devoted to theoretical and experimental research of problem in formation of motivation to contemporary piano music studying during the professional training of future teachers. The condition of its disclosure is in the theory and methodology of teacher's professional training. The meaning of "learning motivation", "modern piano music" is clarified, component motivation structure is specified, scientific and methodical foundations are disclosed. It is revealed the art and aesthetic significance of contemporary piano music based on a holistic genre and style analysis and its positive effect on motivation development of future music teacher to study contemporary repertoire is proved.

It is found pedagogical conditions of effective motivation formation of the future teacher to study modern piano music during his training. It is determined the criteria and indicators. Formation levels of future teacher's motivation to study contemporary music are set. Developed, theoretically grounded and experimentally tested every stage of formation of motivation to study modern piano music in the professional training of future teachers. The effectiveness of the proposed technique showed up in positive dynamics of changes in the levels of formation of motivation to study contemporary piano music in the experimental group students comparing to the control group students.

Key words: learning motivation, the future teacher of music, contemporary (modern) piano music, pedagogical conditions, genre and stylistic value analysis, methods.

Підписано до друку 08.10.2015 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times.
Наклад 100 прим. Зам. № 503
Віддруковано з оригіналів.

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова. 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9
Свідоцтво про реєстрацію № 1101 від 29.10.2002.
(044) 239-30-26.

